

га» не є вживаним у медичному законодавстві, а її надання не відноситься до обов'язків поліцейського.

В підсумку ми б хотіли наголосити на тому, що впевненість поліцейського у можливості надати домедичну допомогу потерпілим особам до приїзду лікарів є важливою запорукою більш ефективної діяльності із забезпечення публічної безпеки і порядку. В цьому аспекті надзвичайно важливим нами вбачається відхід від старої системи організації занять зі службової підготовки із перенесенням акцентів на оволодіння практичними навичками з надання домедичної допомоги. Не менш важливим є внесення змін і доповнень до Закону України «Про Національну поліцію» з метою його узгодження із національним медичним законодавством.

Використані джерела:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 2.07.2015 // Відомості Верховної Ради України від 09.10.2015 – 2015 р., / № 40-41 /, стор. 1970, стаття 379.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19
3. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 5.07.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5081-17/print1360480668022257>
4. Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16/print1454426885682487>.

Миронюк Станіслава Анатоліївна,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ ЯК ПРЕВЕНТИВНОГО ЗАХОДУ

Законом України «Про Національну поліцію» (далі – Закон) до превентивних функцій поліції було віднесено функцію поліцейського піклування, яка хоч частково і здійснювалась в практичній діяльності колишньої міліції однак не набула належного нормативного закріплення на рівні закону [1]. Ця функція є втіленням основного гасла реформування міліції - перетворення її з карального органу в органу, що надає правоохоронні послуги населенню – поліції, тобто є реалізацією обслуговуючої поліцейської діяльності.

Виходячи зі змісту ст. ст. 2, 41 Закону України «Про Національну полі-

цію» та Резолюції 34/169 Генеральної Асамблеї ООН «Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку» поліцейське піклування – це надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [2].

Попри те, що статтею 31 Закону визначено перелік превентивних поліцейських заходів, нормативне тлумачення їх відсутнє, що зумовлює необхідність його не доктринального тлумачення. Так, під поняттям «превентивний» Великий тлумачний словник сучасної української мови пропонує розуміти захід, який попереджає що-небудь, запобігає чомусь; профілактичний, упереджувальний [3, с. 104]. В юридичній термінології, яка більше була властива кримінально-правовій науці поняття «превенція» вживається як синонім терміну «запобігання злочинності» [4, с. 700]. Отже, превентивний захід це діяльність поліцейського спрямована на недопущення протиправної поведінки особи, а також усунення можливих підстав та умов її вчинення.

Серед превентивних заходів, що застосовуються поліцейськими виокремлено «поліцейське піклування», яке у відповідності до статті 41 встановлюватись щодо: 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду; 2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення; 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі; 4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Якщо чітко виходити з вимог Закону, а саме норми статі 41, що «поліція може застосовувати такі превентивні заходи...», можна зробити висновок, що застосування превентивного заходу це не обов'язок а право поліцейського. Однак, на нашу думку з урахуванням сутності поліцейського піклування його застосування на відмінну від інших превентивних заходів є не правом, а обов'язком поліцейського. Такий висновок можна зробити з аналізу статті 18 Закону, яка визначає, що «на поліцейського покладено обов'язки щодо надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я» [1].

В залежності від підстав реалізації функції поліцейського піклування та обставин їх виявлення дії поліцейського мають носити чітко виражений законний характер і спрямовані в першу чергу на надання правової та соціальної допомоги особі. Так, поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування. Як включення, повідомлення про права і їх роз'яснення полі-

цейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. Разом з цим при наявності у особи зброї чи інших предметів, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу поліцейський має вилучити їх у особи. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 КПК. В той час поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

Поліцейське піклування має наслідком щодо: 1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, - передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування; 2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, - передання відповідному закладу; 3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, - передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи, а у випадку виявлення неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Хоча законом не встановлено строки застосування заходів поліцейського піклування, однак він має вжити негайних заходів для передачі осіб відповідним установам батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування в розумні строки, принаймні не більше ніж строки адміністративного затримання особи - 3 години. У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

Про застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє відповідального поліцейського в підрозділі поліції та складає протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою, відносно якої здійснювалось поліцейське піклування крім випадків коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається для підписання (і вручається його копія) батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, представнику органу опіки та піклування, або представнику психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу.

В підсумку варто зазначити, що для ефективності та законності засто-

сування такого превентивного заходу як поліцейське піклування доцільно порядок його застосування (алгоритм дій поліцейського) визначити у відповідному положенні, що має бути затверджене наказом МВС, або принаймні в рекомендаціях по його застосуванню.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. - № 40-41. - Ст.379.
2. Кодекс поведення должностных лиц по поддержанию правопорядка: Резолюция 34/169 Генеральной Ассамблеи ООН от 17 декабря 1979 г. // Интернет ресурс - Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_282.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1 728 с.
4. Великий енциклопедичний юридичний словник / За редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. – 992 с.

Однолько Інна Валентинівна,
головний науковий співробітник відділу
організації науково-методичної роботи
Науково-дослідного інституту
Національної академії прокуратури України,
кандидат юридичних наук, доцент

ОПТИМІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ЗАПОБІГАННІ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Взаємодія правоохоронних та контролюючих органів здійснюється відповідно до діючих нормативно-правових актів, а порядок їх взаємодії регулюється на підзаконному рівні.

Відповідні положення містяться у ст. 10 Закону України «Про прокуратуру», ст. 14 Закону України «Про державну фіскальну службу України», ст. 21 Закону України «Про Рахункову палату», ст. 4 Закону України «Про державну податкову службу в Україні», ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», ст. 8 Закону України «Про Службу безпеки України». Порядок взаємодії державних органів щодо протидії злочинам більш детально врегульовано на підзаконному рівні.

Взаємодію суб'єктів запобігання слід визначати як визначену за цілями, часом та місцем спільну керовану діяльність рівноправних, адміністративно незалежних суб'єктів, які функціонально забезпечують попередження злочинів та інших правопорушень на території обслуговування [1, С. 170.].

Практичне відображення нормативна закріплених положень можна проаналізувати, виходячи із кількісних показників зареєстрованих криміна-